

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานการทำประมงด้วยเครื่องมือชนิดต่าง ๆ ในอ่าวปัตตานี

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ที่อยู่..... วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

*****

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1. จำนวนประชากรทั้งหมดและประชากรที่ประกอบอาชีพประมง

ลักษณะ	จำนวน (คน/ครัวเรือน)
ครัวเรือนในหมู่บ้าน	
ประชากรในหมู่บ้าน	
ประชากรเพศชาย	
ประชากรเพศหญิง	
ครัวเรือนในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพประมง	
ประชากรในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพประมง	

1.2. ลักษณะและจำนวนเรือที่ใช้ประกอบการ

ลักษณะ	จำนวน (ลำ)
เรือประกอบเครื่องยนต์หางยาวขนาดกลาง	
เรือประกอบเครื่องยนต์หางยาวขนาดเล็ก	
เรือพายหรือเรือแจว	
พาหนะประเภทอื่น ๆ	
รวมทั้งสิ้น	

1.3. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

การเพาะเลี้ยง	จำนวนครอบครัว	จำนวน (กระชัง/บ่อ)
กุ้งกุลาดำ		
ปลากะพง		
ปลาก๋า (กระรัง)		
หอยแมลงภู่		
หอยแครง		
อื่น ๆ		

เครื่องมือประมง (บางชนิด) ที่ใช้ประกอบการในอ่าวปัตตานี

1. อวนลอยปลากระเบน (Stingray drift net)

อวนลอยปลากระเบนหรือ “ปุเกะปารี” จะนิยมสำหรับหมู่บ้านประมงที่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเลเปิด เนื่องจากปลากระเบนเป็นสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในทะเลเปิดมากกว่าที่จะอาศัยในอ่าวปัตตานี อวนปลากระเบนใช้กับเรือประมงที่มีขนาดความยาวประมาณ 9 เมตร และใช้เครื่องยนต์ขนาดความแรง 9 แรงม้า โดยในเรือประมงแต่ละลำจะประกอบด้วยชาวประมง 2 คน อวนปลากระเบนเป็นอวนขนาดใหญ่ทำมาจากเนื้ออวน melon สีขาว ส่วนใหญ่แล้วชาวประมงจะเก็บและสร้างอวนด้วยตัวเองเนื่องจากหาซื้อในท้องตลาดยาก อีกทั้งยังมีราคาที่สูงค่อนข้างแพง อวนปลากระเบนมีลักษณะพิเศษกว่าอวนชนิดอื่นคือมีทุ่นลอยที่ออกแบบสำหรับการวางอวนในแนวเฉียงจากพื้นท้องทะเลและทุ่นลอยเหล่านั้นจะทำให้อวนมีลักษณะที่เกือบติดพื้นดิน 1 เมตร และเนื้ออวนเกือบทั้งหมดจะกองอยู่บริเวณพื้นดิน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจับปลากระเบน อวนแต่ละคืนจะมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 60 เมตร และในเรือแต่ละลำจะใช้อวนทั้งสิ้น 24 คืนสำหรับประกอบเป็นอวนปลากระเบนได้ 2 หัว

ชาวประมงจะออกไปวางอวนไว้ในช่วงบ่ายแล้วจึงจะกลับมาอู้อวนอีกครั้งในวันรุ่งขึ้น โดยจะใช้เวลาสำหรับการวางอวนทั้งสิ้นประมาณ 1-2 ชั่วโมง และชาวประมงจะออกไปอู้อวนอีกครั้งในช่วงเวลาเช้ามืด โดยใช้เวลาในการอู้อวนประมาณ 3-4 ชั่วโมง ในการวางอวนแต่ละครั้งจะใช้อวนจำนวน 12 คืนต่อกันเป็นอวน 1 หัว เนื่องจากปลากระเบนนิยมอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งน้ำที่มีความสะอาด ดังนั้นจึงพบว่าชาวประมงจะทำการประมงโดยใช้เครื่องมือประเภทนี้ในบริเวณทะเลเปิดห่างจากชายฝั่งประมาณ 1 กิโลเมตร ซึ่งจะมีระดับความลึกของน้ำประมาณ 4-10 เมตร และเนื่องจากปลากระเบนชอบอาศัยอยู่บริเวณพื้นทราย ดังนั้นชาวประมงจึงเลือกบริเวณพื้นท้องทะเลที่เป็นดินทรายสำหรับการทำประมงโดยใช้เครื่องมือชนิดนี้

2. อวนลอยหมึกกระดอง (Cuttlefish drift gill net)

อวนลอยหมึกกระดองหรือ “ปุเกะซูดง” เป็นเครื่องมือประมงที่ออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะนิสัยของหมึกกระดอง มีการใช้เฉพาะในหมู่บ้านตะโกละกาไปร่เท่านั้น โดยมีกรรมาเอาแบบอย่างของเครื่องมือจากจังหวัดสงขลาและทำการประมงโดยชาวประมงที่นั่น เครื่องมือประมงชนิดนี้ใช้กับเรือประมงที่มีขนาดความยาว 10 เมตร ในเรือแต่ละลำมีชาวประมงจำนวน 2 คน และมีอวนจำนวน 20 คืน เนื้ออวนที่ใช้จะเป็นอวนเอ็นสามชั้นโดยที่อวนชั้นนอก

ทั้งสองข้างจะมีขนาดช่องตาอวน 12 เซนติเมตร ส่วนเนื้ออวนชั้นในมีขนาดช่องตาอวน 3 เซนติเมตร อวนแต่ละเส้นจะมีความยาวประมาณ 70 เมตร และมีความถี่ของอวนประมาณ 1-2 เมตร เครื่องมือประมงประเภทนี้นิยมกระทำกันในช่วงกลางวัน โดยชาวประมงจะออกไปวางอวนในช่วงเช้า และกลับเข้าฝั่งในช่วงเย็น ทั้งนี้ในแต่ละวันชาวประมงจะทำการวางอวนเพียง 1 ครั้งเท่านั้น ในการวางอวนจะวางอวนตามกระแสน้ำ เมื่อวางไว้เสร็จแล้วก็จะเฝ้ารอจนกระทั่งถึงเวลาผู้อวนในช่วงเย็น โดยที่ในระหว่างรอการผู้อวนนั้นอาจจะทำกิจกรรมประมงอื่น ๆ ด้วย

เนื่องจากหมึกกระดองนิยมนำมาทำอาหารในบริเวณดินทราย ดังนั้นการประมงอวนลอยหมึกกระดองจึงทำกันบริเวณทะเลเปิดนอกอ่าวปัตตานี จากการสำรวจพบว่าชาวประมงจะนิยมทำประมงโดยใช้เครื่องมือประเภทนี้ในบริเวณห่างจากชายฝั่ง ประมาณ 1-2 กิโลเมตร ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงจากเรืออวนรุนซึ่งอาจใช้พื้นที่ทำการประมงบริเวณเดียวกัน ระดับความถี่ของน้ำที่นิยมใช้สำหรับการวางอวนมากที่สุดคือ ระดับน้ำที่มีความถี่ประมาณ 5-7 เมตร

3. อวนปลากะพงขาว (Sea bass drift gill net)

อวนปลากะพงขาวหรือ “ปลากะกาะ” เป็นเครื่องมือประมงที่พบเพียงหมู่บ้านดูโตะเท่านั้น โดยที่พบว่าการทำอวนปลากะพงขาวที่บ้านดูโตะ ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ชาวประมงจะใช้กับเรือติดเครื่องยนต์ขนาด 5 แรงม้า ความยาวของเรือ 10-14 เมตร ความกว้างประมาณ 2 เมตร โดยที่ในเรือแต่ละลำจะมีชาวประมง 2 คน และมีการนำอวนประมาณ 10-12 ฟัน ต่อกันเป็น 1 หัว อวนปลากะพงขาวทำมาจากเนื้ออวนเอ็นชั้นเดียว โดยมีขนาดของตาอวน 7 นิ้ว ความยาวของอวน 35-40 เมตร ความกว้างหรือความถี่ของอวน 3-4 เมตร คร่าวบนและคร่าวล่างของอวนประกอบด้วยทุ่นลอยและทุ่นจมเพื่อให้อวนสามารถตั้งอยู่ได้ในขณะที่มีการทำประมง โดยทั่วไปชาวประมงจะทำการประมงโดยใช้อวนประเภทนี้วันละ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเช้าและช่วงเย็น ชาวประมงจะวางอวนก่อนที่จะจอดเรือเพื่อรอผู้อวน และจะกลับเข้ามาฝั่งเวลา 8.00 น. และในช่วงเย็นจะออกไปวางอวนอีกครั้งในเวลาประมาณ 17.00 น. และกลับเข้ามาเวลา 20.00-21.00 น. ในรอบหนึ่งปี ชาวประมงจะทำประมงโดยใช้อวนปลากะพงขาวเป็นเวลาประมาณ 7 เดือน โดยที่จะหยุดพักในช่วงฤดูมรสุมที่มีคลื่นลมแรง

บริเวณที่ทำอวนปลากะพงขาวในอ่าวปัตตานี เป็นบริเวณซั้ง 1 และบริเวณหัวแหลมตาจิ รวมทั้งบริเวณหน้าหมู่บ้านรูสะมิแล หน้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และบริเวณอื่น ๆ ที่มีลักษณะของดินเป็นดินเหนียว และความถี่ของน้ำประมาณ 4-5 เมตร

แร้วดักปูดำ (Mud crab trap)

กับดักปูดำ หรือแร้วดักปูดำ หรือ “ปีโต” เป็นเครื่องมือประมงอีกชนิดหนึ่งที่มีบทบาทในหมู่บ้านบางปู แหลมมก และบ้านบางควา โดยใช้หลักการของภาวต้อปูให้มติดกับในแร้ว ชาวประมงหนึ่งคนจะออกไปวางแร้วโดยใช้เรือติดเครื่องยนต์ขนาด 6 แรงม้า ซึ่งในเรือแต่ละลำจะมีจำนวนปีโตทั้งหมดประมาณ 60 อัน แร้วดักปูดำนับว่าเป็นเครื่องมือประมงอีกประเภทหนึ่งที่ยังคงมีใช้กันมาสำหรับจับปูดำโดยเฉพาะ แร้วดักปูดำที่ใช้ในบริเวณอ่าวปิตดาณี ส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นโครงของแร้วซึ่งอาจทำมาจากไม้หรือเหล็กและส่วนที่เป็นอวนล้อมรอบโครงซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอวน Polyethylene เนื่องจากมีความแข็งแรงสูง บริเวณส่วนบนของแร้วจะทำเป็นลักษณะคล้ายช่องประตูสำหรับดักปูดำให้เข้าไปติดกับซึ่งไม่สามารถที่จะออกมาได้

ชาวประมงจะออกไปวางแร้วในช่วงเช้าคือประมาณ 7.00 น. และจะกลับเข้ามาในเวลาประมาณ 12.00 น. ซึ่งบริเวณที่ไปจะเป็นบริเวณในอ่าวใกล้ ๆ แต่ในกรณีที่ใช้ไปไกลถึงแหลมควาจิ ชาวประมงจะออกเรือในช่วงบ่าย ๆ และกลับเข้าฝั่งในเวลา 07.00 น. วันรุ่งขึ้น ปีโตแต่ละอันจะวางห่างกันไม่น้อยกว่า 10 เมตรเพื่อที่ให้มีผู้ใช้ปลากระเบนตก ตกเป็นจันเล็ก ๆ โดยชาวประมงจะนำเอาเหยื่อใส่ลงไปในวันรุ่งขึ้นที่วางแร้วลงในบริเวณที่ต้องการและทำการดูแร้วในวันรุ่งขึ้น

ฉมวกแทงกุ้ง (Harpoon)

ฉมวกหรือ “ซาแป” เป็นเครื่องมือประมงพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่ชาวประมงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นนิยมใช้กันมาก ชาวประมงจะใช้กับเรือติดเครื่องยนต์ขนาด 5-9 แรงม้า ความยาวของเรือประมาณ 7 เมตร โดยมีเรือที่ทำการประมงด้วยเครื่องมือประมงประเภทนี้ประมาณ 10 ลำในการออกไปทำประมงแต่ละครั้งจะมีชาวประมง 1-2 คน คอยเรือ 1 ลำ โดยมีซาแปหรือฉมวกที่นำไป 2 อัน สำหรับใช้แทงกุ้งและสำหรับแทงปลา ซึ่งซาแปสำหรับแทงกุ้งจะมีขนาดเล็กกว่าซาแปที่ใช้แทงปลา ฉมวกทำจากเหล็กปลายแหลมนำมาเชื่อมต่อกันคล้ายสามง่าม โดยที่บริเวณส่วนบนของฉมวกจะมีลักษณะเป็นท่อเพื่อใช้สวมเข้ากับค้ำไม้ ฉมวกที่ชาวประมงใช้มีความยาวประมาณ 2 เมตร อย่างไรก็ตามขนาดของฉมวกจะเปลี่ยนแปลงไปตามชนิดของสัตว์น้ำที่จะจับ หากเป็นสัตว์น้ำขนาดใหญ่ก็ต้องใช้ฉมวกขนาดใหญ่ หรือในกรณีที่ใช้สำหรับสัตว์น้ำขนาดเล็กก็ใช้ฉมวกขนาดเล็ก การทำการประมงจะต้องดำเนินการในเวลากลางคืนโดยเฉพาะในคืนเดือนมืด มีคลื่นลมสงบและมีสภาพน้ำสงบและน้ำใสสามารถสังเกตเห็นสัตว์น้ำได้ง่าย โดยที่ชาว

ประมงจะเริ่มออกจากฝั่งตั้งแต่เวลา 18.00 น. หลังจากนั้นจะใช้ไฟส่องดูบริเวณที่คาดว่าจะมีตัวน้ำอยู่ก่อนที่จะใช้ความชำนาญในการใช้ฉมวกแทงตัวเป้าหมายที่ต้องการนั้น ชาวประมงจะดำเนินการไปจนกว่าจะพอใจกับตัวน้ำที่จับได้ จึงจะกลับเข้ามาฝั่ง ฉมวกสามารถใช้ทำการประมงได้ในทุกฤดูกาล ยกเว้นในช่วงฤดูฝนเนื่องจากมีน้ำมาก ซึ่งจะไม่สะดวกในการใช้ฉมวกแทงตัวน้ำ ดังนั้นการใช้ฉมวกจึงทำในช่วงน้ำลงในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม

การประมงด้วยเครื่องมือประเภทนี้จะนิยมดำเนินการในบริเวณที่เรียกว่าคันอ่าวปิดตานี คือ บริเวณหน้าปากแม่น้ำยะหริ่ง และบริเวณใกล้เคียงกับแนวป่าชายเลน เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีความลึกของน้ำไม่มากนัก โดยทั่วไปแล้วความลึกของน้ำที่เหมาะสมสำหรับการทำการประมงด้วยเครื่องมือชนิดนี้ คือ 1 เมตร ถ้าหากมีระดับน้ำที่ลึกกว่านี้แล้วประสิทธิภาพในการทำการประมงด้วยเครื่องมือชนิดนี้จะลดลง

อวนปลากระบอก (Mullet gill net)

อวนปลากระบอกหรือ “ปุ่กะอิกแถบถเนาะ หรือ ปู่กะแฉแง หรือ ปู่กะตอปะ” เป็นอวนลอยที่ประดิษฐ์มาจากการนำเอาอวนสามชั้นที่ฟาดงกเฮิน มาทำการประกอบกันเป็นอวนเพื่อใช้ในการจับปลากระบอก อวนปลากระบอกเป็นเครื่องมือประมงประเภทหนึ่งที่ใช้ทำการประมงในหลายหมู่บ้านของชาวประมงรอบอ่าวปิดตานี เนื่องจากการที่เป็นอวนสามชั้น ทำให้ลักษณะการเข้าสู่อวนที่เกิดจากการซ้อนเหลื่อมกันของเนื้ออวนชั้นนอกและชั้นในของปลากระบอกได้ง่ายขึ้น อวนปลากระบอกสามารถที่จะนำไปทำการประมงในลักษณะของอวนลอยปลากระบอกหรืออวนล้อมปลากระบอกก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและลักษณะของฝูงปลาลักษณะโดยทั่วไปของอวนปลากระบอก จะมีลักษณะต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับอวนสามชั้นประเภทอื่น ๆ แต่อาจแตกต่างกันตรงที่ขนาดตาอวน และชนิดของวัสดุที่ใช้ทำเนื้ออวน อวนหนึ่งคืนจะมีความยาวประมาณ 34-40 เมตร มีความกว้างของอวนประมาณ 23 ช่องตาอวน หรือ 1.3-1.5 เมตร มีทุ่นตะกั่วขนาดเหล็กประมาณ 105 อัน และมีทุ่นลอยขนาดเหล็กประมาณ 125 อัน ติดอยู่บริเวณราวด้านบนและด้านล่างของอวนตลอดคืน โดยทั่วไปแล้วเรือประมง 1 ลำ จะใช้อวนประมาณ 10-16 คืน เพื่อประกอบเป็นอวนหนึ่งหัว สำหรับการปฏิบัติการแต่ละครั้ง

ในกรณีที่ใช้อวนปลากระบอกในลักษณะอวนลอยปลากระบอก ชาวประมงปกติจะมี 1-2 คนต่อเรือหนึ่งลำ จะเริ่มนำเรือออกจากฝั่งในเวลาประมาณ 05.30 น. (ตะ โทะสะมิแถ) 9.00 น. หรือ 12.00 น. (บางควาและตุโ) และ 7.00 น. (บางปู) อวนจะถูกวางลงในบริเวณที่ที่พบว่า มีปลากระบอกหรือปลานชนิดอื่น ๆ อยู่อย่างหนาแน่น โดยที่ชาวประมงจะวางอวนตั้งฉากกับ

การไหลของกระแส น้ำ และปล่อยให้ต้องออกไปกับกระแสน้ำเป็นเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ก่อนที่จะทำการสูบน้ำเพื่อปลดปลาที่ได้ การปฏิบัติการณ์จะดำเนินการตลอดไป โดยทั่วไปแล้ว ชาวประมงสามารถทำการวางอวนได้วันละประมาณ 5-10 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชุกชุมของ ปลา นอกจากการทำการประมงในช่วงเวลากลางวันแล้วยังพบว่าชาวประมงบ้านแหลมบกและ บ้านบางปูจะนิยมออกไปทำการประมงในช่วงเวลากลางคืน โดยจะเริ่มออกไปทำการประมง ในเวลาประมาณ 19.00 น. และกลับเข้าฝั่งในช่วงเช้าของรุ่งขึ้น

การประมงอวนลอยปลากระบอกสามารถทำได้ดีที่สุดในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม และเดือนสิงหาคม (เดือนมิถุนายน-ตุลาคม) โดยเฉพาะในช่วงพระจันทร์เต็มดวงจะสามารถทำการประมง ได้ดีที่สุดใน อย่างไรก็ตามพบว่าในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคมปลากระบอกที่จับได้ส่วนใหญ่ จะเป็นปลากระบอกมีไข่ ลักษณะพื้นดินที่เหมาะสมสำหรับการประมงอวนลอยปลากระบอก คือ บริเวณคดโค้งที่มีพื้นดินเป็นดินปนทราย ในอ่าวปิดคานีพบว่า บริเวณปลายแหลมบกและ บริเวณหน้าปากแม่น้ำปัตตานี หน้าแพเบอร์ 4 หน้าหมู่บ้านคาโตะ หน้าหมู่บ้านบุตี หน้าหมู่บ้านตะโละสะมิแต บริเวณป่าชายเลนของบ้านบางปู เป็นบริเวณที่นิยมทำการประมงมากที่สุด เนื่องจากเป็นบริเวณผิวดินที่มีความลึกของน้ำประมาณ 1-1.5 เมตร และมีลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคดโค้ง

อวนรุนกุ้งเคยและอวนรุนกุ้งโดยใช้กำลังคน (hand push net)

อวนรุนขนาดเล็กสำหรับทำการประมงกุ้งเคย กุ้งและปลากระวังหรือ “ปูทะเลขาว” เป็น หนึ่งในเครื่องมือประมงประเภทเคลื่อนที่ อวนรุนโดยใช้กำลังคนนี้พบว่า มีการใช้กระจัดกัน ไปในหลาย ๆ หมู่บ้าน โดยชาวประมงจะใช้เป็นเครื่องมือประมงเสริมในช่วงฤดูที่มีกุ้งเคยหรือ กุ้งอื่น ๆ หรือในช่วงว่างจากการทำประมงหลัก ในบริเวณชายฝั่งของหมู่บ้าน หรืออาจเป็น เครื่องมือสำหรับการจับกุ้งเพื่อใช้เป็นเหยื่อในการตกปลาชนิดอื่น เครื่องมือประมงนี้ทำมาจาก อวนมุ้งในก่อนไม่มีเงื่อนและอวนมุ้งดำ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมมาผูกประกอบเข้ากับคัน ไม้ 2 อัน โดยที่คันไม้ทั้งสองอันจะสานติดกันในบริเวณเกือบปลายสุดของไม้คัน โดยมีไม้ ขนาดเล็กสำหรับสอดสลักในการสานไม้คันทั้งสองเพื่อให้มีลักษณะที่เป็นจุดหมุนสำหรับการทำ การเปิดหรือกางปากอวนซึ่งจะอยู่ในบริเวณส่วนปลายต่างสุดของไม้ บริเวณส่วนปลายสุดของ ไม้คันจะนำวัสดุในท้องถิ่นที่สามารถทำให้การรุนอวนเป็นไปได้อย่างสะดวกขึ้น เช่น ไม้ที่มี ลักษณะโค้ง หรือเปลือกมะพร้าว หรือยางรถยนต์ เป็นต้น ชาวประมงจะเริ่มทำการประมงโดย การสำรวจบริเวณที่มีกุ้งหรือกุ้งเคยหนาแน่นโดยการเดินสำรวจหรือสังเกตลักษณะของน้ำไป

เรื่อย ๆ จนถึงกตหีนบริเวณดังกล่าว ชาวประมงจึงเริ่มนำอวนรุนลงสู่บริเวณนั้น โดยที่อวนรุนจะวางบนพื้นดินและถ่วงปลายของอวนรุนชาวประมงจะถือไว้ในระดับอกเพื่อทำการรูดอวนไปข้างหน้า แล้วยกอวนขึ้น และปิดปากอวนโดยการขยับถ่วงปลายของไม้ เพื่อทำการเก็บสัตว์น้ำที่จับได้ก่อนที่จะวางอวนสำหรับครั้งต่อไป ในการใช้อวนรุนโดยใช้กำลังคนในการรูดอวนปลาแก้วและถูกปลาตะพงขาว ชาวประมงจะเริ่มทำการประมงโดยสังเกตทิศทางลม น้ำขึ้นน้ำลง ประกอบสำหรับการรูดอวนในแต่ละครั้ง ผลผลิตที่จับได้จะเก็บไว้วันถัดมาเพื่อปลามามีชีวิตเพื่อส่งขายแก่ผู้ที่จะนำไปที่ส่งต่อไป

สามารถทำการประมงได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชุกชุมของสัตว์น้ำที่ต้องการจับ อย่างไรก็ตามพบว่าฤดูที่สามารถทำการประมงกุ้งเคยได้ดีที่สุด คือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม ในขณะที่ฤดูที่พบว่ามีถูกปลากุ้งชุมมากที่สุด คือ เดือนมกราคม-เมษายน การทำประมงโดยใช้อวนรุนที่ใช้กำลังคนนี้สามารถทำประมงในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งน้ำตื้นที่มีความลึกของน้ำไม่มากนัก อย่างไรก็ตามพบว่าเครื่องมือประมงชนิดนี้ได้รับความนิยมมากที่สุดโดยชาวประมงบ้านบางควายและบ้านโคกม่วง ในขณะที่ชาวประมงในหมู่บ้านอื่น ๆ จะดำเนินการใช้เครื่องมือประเภทนี้เป็นครั้งคราวเท่านั้น พบว่าชาวประมงบ้านคาโตะจะนิยมทำการประมงในบริเวณ หัวแหลมโพธิ์ หน้าบ้านบุติ บ้านบานา บ้านปนะ เป็นต้น

อวนถอยกุ้ง (Shrimp bottom gill net)

อวนถอยกุ้งสามชั้นหรือ "ปุเกอูแคเนือแค" นับว่าเป็นเครื่องมือประมงชนิดหนึ่งที่มีความนิยมในการใช้มากที่สุดของชาวประมงรอบอ่าวปัตตานี ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือที่ทรัพยากร โดยเฉพาะ กุ้งชนิดต่างๆเป็นจำนวนมาก อวนถอยกุ้งสามชั้นจัดอยู่ในประเภทอวน 3 ชั้น สำหรับใช้วางทำการประมงบริเวณหน้าดินเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมของกุ้งชนิดต่าง ๆ ที่ชอบอาศัยอยู่บริเวณพื้นท้องน้ำ โดยที่อวนจะทำจากเนื้ออวน 3 ชั้น เครื่องมือประมงชนิดนี้นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจับมากชนิดหนึ่งในจำนวนเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่มีการใช้งานกัน นอกจากนั้นแล้วปลาชนิดอื่น ๆ จำนวนมากจะเข้ามาติดตาอวนด้วยลักษณะ โค้งทั่วไปของอวนถอยกุ้งจะไม่แตกต่างจากอวนถอยชนิดอื่น ๆ มากนัก อย่างไรก็ตามความแตกต่างที่ชัดเจนที่สุดคือ เนื้ออวนประกอบด้วย อวนที่มีขนาดตาอวนมาจัดซ้อนกัน 3 ชั้น อาจทำด้วยอวนเอ็น หรือไนลอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ใช้ โดยที่เนื้ออวนทั้งสามชั้นนั้น จะจึงยึดติดกับคร่าวบนและคร่าวล่างของอวน โดยที่จะมีทุ่นถอยและทุ่นจมผูกประกอบเข้าด้วยกัน เมื่อทำการวางอวนกุ้งจะเข้ามาติดบริเวณที่เรียกว่าถุงอวน ซึ่งเป็นการสร้างมาจาก

การที่อวนชั้นในที่กุ้งเข้าจนจะสอดเข้าไปในเนื้ออวนชั้นนอก ทำให้กุ้งหรือสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ ไม่สามารถที่จะว่ายน้ำหนีออกไปได้ ตัวอวนจะมีความลึกหรือความกว้าง (depth) ประมาณ 70 ซม. และมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 32 เมตรต่อคืน โดยทั่วไปเรือประมงที่มีขนาดประมาณ 5-6 เมตร จะใช้อวนประมาณ 10 คืน เพื่อประกอบมาเป็นอวน 1 หัว

ชาวประมงจะออกไปทำการวางอวนในเวลาเช้ามืด อวนจะถูกวางลงพื้นที่ท้องน้ำทันที ภายหลังจากที่เรือแล่นถึงบริเวณที่ทำการประมง โดยมีขั้นตอนการวางอวนตามลำดับคือ อวนจะถูกวางในแนวที่ตั้งฉากหรือขวางกระแสน้ำ ในแต่ละด้านของอวนจะมีธงดำเป็นสัญลักษณ์ของปลาอวนแต่ละด้าน อวนจะถูกปล่อยให้ล่องลอยตามกระแสน้ำ ก่อนที่จะทำการดึงอวนขึ้นมาปลดสัตว์น้ำที่ติดมากับตาอวน โดยทั่วไปแล้วในวันหนึ่งชาวประมงจะวางอวนประมาณ 3 ครั้ง อวนกุ้งน้ำเค็มสำหรับชาวประมงบ้านบุรีจะนิยมทำตลอดปี อย่างไรก็ตามอาจมีบางช่วงระยะเวลาที่ชาวประมงหันไปทำการประมงโดยใช้เครื่องมือประเภทอื่น ในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ของทุกปี นับว่าเป็นช่วงเวลาที่สามารถทำการประมงด้วยเครื่องมือประเภทนี้ได้ดีที่สุด ชาวประมงจะคำนึงถึงอิทธิพลของดวงจันทร์ในการทำการประมง อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของเครื่องมือประเภทนี้คือ ไม่สามารถทำการประมงในช่วงฤดูน้ำนิ่งหรือน้ำตายได้ เนื่องจากอวนไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ทำให้ประสิทธิภาพในการจับของอวนลดลง โดยทั่วไปอวนล่องกุ้งจะนิยมทำการประมงในบริเวณสถานที่ที่มีลักษณะเป็นดินโคลน เนื่องจากเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเป็นแหล่งอาศัยของกุ้งทะเลหลายชนิด โดยเฉพาะในบริเวณเรียกว่า ตะโตะบุรี, หัวแหลมตาชี บริเวณหน้าหมู่บ้านบางควา และบริเวณซั้ง 1,2,3 เป็นต้น

โพงหางปีก (Winged set bag)

โพงหางปีกเป็นหนึ่งในเครื่องมือประมงประเภทประจำที่ มักจะใช้จับสัตว์น้ำในบริเวณปากแม่น้ำที่มีน้ำไหลเชี่ยว อวนที่ใช้สำหรับการประมงโพงหางจะมีลักษณะเฉพาะและจะทำการร่วมกับปีกโพงหางที่ทำมาจากไม้ไผ่วางเป็นแนวยาวตั้งอยู่บริเวณหน้าปากอวน โพงหาง ชาวประมงพื้นบ้านบริเวณอ่าวมิดคานีเรียกเครื่องมือประมงชนิดนี้ว่า "ปอแป" โดยทั่วไปแล้วโพงหางปีกสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ ปีกโพงหาง และอวนโพงหาง ปีกโพงหางจะสร้างโดยการนำเอาไม้มาปักเป็นแนวยาว 2 ด้าน เป็นรูปตัว "V" มีความยาวประมาณด้านละ 60-100 เมตร โดยมีความกว้างระหว่างปีกทั้งสองข้างบริเวณด้านหน้าปีกประมาณ 100 เมตร โดยในส่วนของปีกจะมีการสร้างบริเวณใช้ในการปฏิบัติการมีลักษณะคล้ายร้านเต็ก ๆ อวนโพงหางจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับอวนตาก บริเวณส่วนหน้าของอวนเรียก

ว่า ปากอวน และบริเวณด้านท้ายของอวนเรียกว่า ก้นอวน ความยาวของอวนจะขึ้นอยู่กับความลึกของน้ำ ขนาดตาช่องอวนจะมีขนาดลดลงเรื่อย ๆ จากบริเวณปากอวนสู่บริเวณก้นอวน คือ 1.2 นิ้ว ถึง 0.5 นิ้ว

โดยทั่วไปชาวประมงจะทำการปักหลักสำหรับทำปิกโพงพางก่อนแล้วจึงนำเอาอวนโพงพางไปขึงไว้ในส่วนปลายของปิกโพงพาง โดยที่ปากของโพงพางจะวางหันหน้าไปทางทิศตะวันออก กล่าวคือ ทิศทางของปากแม่น้ำชะอวด ในการผูกจิงอวนโพงพางเข้ากับปิกโพงพาง บริเวณก้นอวนโพงพางจะถูกปิดมิดด้วยเชือกและบริเวณส่วนปากอวนจะถูกผูกติดเข้ากับหลักโพงพาง หลังจากนั้นอวนจะถูกปล่อยลงให้ก้นอวนโพงพางลงน้ำ ภายหลังจากที่ทำการวางอวนเสร็จแล้ว ชาวประมงจะพักผ่อนหรือกลับสู่มุ้ง โดยที่ในช่วงเวลาที่วางอวนนี้จะเป็นช่วงที่มีกระแสน้ำไม่ไหลแรงหรือน้ำนิ่ง ภายหลังจากนั้นอีกประมาณ 7 วัน ชาวประมงจึงจะออกไปกู้อวนโพงพางขึ้นมา และเก็บสัตว์น้ำที่จับได้ในช่วงเวลาน้ำลงเนื่องจากความสะดวกในการปฏิบัติกร โพงพางสามารถดำเนินการทำการประมงได้ตลอดทั้งปี อย่างไรก็ตามพบว่าในช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ไปจนถึงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นช่วงฤดูที่สามารถทำการประมงได้ดีที่สุด เนื่องจากมีกระแสน้ำเชี่ยวซึ่งเหมาะสมต่อการทำการประมงด้วยเครื่องมือชนิดนี้ เนื่องจากโพงพางปักจะนิยมทำการประมงบริเวณที่มีกระแสน้ำไหลเชี่ยว โดยเฉพาะบริเวณปากแม่น้ำ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบริเวณกลางอ่าวปัตตานีจะมีชาวประมงวางโพงพางอยู่จุดชดแนว โดยเฉพาะบริเวณหน้าเรือนจำ และบริเวณกลางอ่าวที่มีความลึกของน้ำประมาณ 1-2 เมตร มีลักษณะพื้นดินเป็นดินโคลน

เบ็ดตกปลากระวังและปลาตุกทะเล (Hooks)

เบ็ดตกปลากระวังและเบ็ดตกปลาตุกทะเลหรือเบ็ดมือ (Hand line) หรือ "ตาสิงาเอ" เป็นเครื่องมือประมงอย่างง่ายที่สุดประเภทหนึ่ง เนื่องจากจะเป็นเบ็ดสายเดี่ยว อาจมีตัวเบ็ด 1-2 ตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชำนาญและความพึงพอใจของผู้ใช้ การทำประมงด้วยเครื่องมือประเภทนี้โดยทั่วไปจะเป็นการเสริมเครื่องมือประเภทอื่น อย่างไรก็ตามที่หมู่บ้านคาใต้จะมีชาวประมงที่ประกอบอาชีพโดยใช้เครื่องมือเบ็ดตกปลาเก่าเป็นเครื่องมือหลักประจำเรือประมาณ 7-10 ลำ เบ็ดตกปลากระวังและปลาตุกทะเลเป็นเครื่องมือประมงขนาดเล็ก หากหาได้สะดวกและสามารถทำการประมงในทุกลักษณะของพื้นที่ นอกจากนั้นยังสามารถใช้ได้ทั้งกับเรือที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เบ็ดตกปลากำ จะประกอบด้วยอุปกรณ์สองส่วนด้วยกัน คือ ตัวเบ็ดและสายเบ็ด ซึ่งตัวเบ็ดจะทำมาจากเหล็กชุบสังกะสีเพื่อป้องกันการกริดสนิม ส่วนสายเบ็ดมักใช้สายเอ็น มา

ประกอบเข้าด้วยกัน กิจกรรมการประมงตกเบ็ดปลาเก๋าจะเริ่มกันตั้งแต่พลบค่ำ ทั้งนี้เนื่องจากชาวประมงจะใช้จวนรุนขนาดเล็กสำหรับรุนสัตว์น้ำจ้ำพวกกุ้งขนาดเล็ก ตามชายฝั่งสำหรับใช้เป็นเหยื่อในการตกปลาเก๋า ชาวประมงเริ่มออกเรือไปทำการประมง เมื่อถึงแหล่งทำการประมง ชาวประมงจะเริ่มทำการผูกหรือติดกับหลักหอยหรือหลักไม้อื่น ๆ สำหรับจอดพักเรือก่อนที่จะทำการตกปลาเก๋าค่อยไป เบ็ดจะถูกสาวขึ้นมาเมื่อมีปลาติดตัวเบ็ดหรือชาวประมงรู้สึกตัวหัวของเหยื่อที่เกี่ยวกับตัวเบ็ดหมดแล้ว หรือเมื่อปลาเริ่มที่จะไม่กินเหยื่อนั้น ๆ แล้ว ชาวประมงจะทำการตกปลาเก๋าไปเรื่อย ๆ จนเวลาประมาณ 10.00-12.00 น. ชาวประมงจะเริ่มปกคเชือกผูกยึดเรือเพื่อพร้อมที่จะกลับเข้าฝั่งเพื่อขายปลาต่อไป

การประมงเบ็ดตกปลาเก๋ารังจะสามารถทำได้ตลอดทั้งปี ยกเว้นช่วงฤดูมรสุมประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม อย่างไรก็ตามพบว่า ในช่วงระหว่างฤดูมรสุมตอนปลายหรือช่วงที่มีคลื่นลมสงบระหว่างช่วงฤดูมรสุมที่ชาวประมงสามารถจะออกไปทำการประมงได้ จะสามารถตกปลาเก๋ารังได้มากที่ทุกช่วงหนึ่ง พื้นที่ที่ปลาเก๋ารังหรือปลาเก๋าชอบที่จะอาศัยอยู่เป็นพื้นดินปนซากหอยหรือซากไม้ต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามชาวประมงบ้านคาโตะจะออกไปตกเบ็ดปลาเก๋ารังบริเวณปลายแหลมสาซี ที่เรียกว่า ซั้ง 1, 2 และ 3 ส่วนบริเวณอื่น ๆ พบว่ามีการทำการประมงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ขณะที่เบ็ดตกปลาเก๋าคทะเลนั้นชาวประมงที่หมู่บ้านบางดาวาจะทำการประมงบริเวณหน้าหมู่บ้านบางดาวา ดันหองปาร์ และบางปลาหมอ

อวนล้อมปลากระบอก (Mullet encircling gill net)

อวนล้อมปลากระบอกหรือ “ปูเกกัชา อิกแกลนาเนาะ หรือ อิกแกตปะ” เป็นเครื่องมือประมงที่มีลักษณะพิเศษ ปูเกกัชาปลากระบอกดำไว้หลักการโดยการนำอวนสามชั้น ที่มีลักษณะพิเศษมาประจุดำไว้กับลักษณะนิสัยของปลากระบอกโดยการใช้แนวความคิดของอวนล้อมมาใช้ เครื่องมือประมงปูเกกัชาปลากระบอกประกอบด้วยอวน 3 ชั้น ที่มีลักษณะแตกต่างจากอวนสามชั้นสำหรับทำอวนตอประเภทอื่น ๆ เนื่องจากเมื่ออวนชั้นในจะทำมาจากผ้า melon อวนหนึ่งหัวใช้อวนขนาดยาว 10 เมตร ความลึกโดยเฉลี่ยของอวนประมาณ 50 คา อวน จำนวน 3-5 ผืนผูกติดรวมกันสำหรับใช้ในการประมง ที่อวนแต่ละผืนจะมีทุ่นลอยแต่ละทุ่นจนตามความเหมาะสมของบริเวณที่ทำการประมง ในขณะที่การปฏิบัติการบริเวณหัวอวนทั้งสองด้านจะใช้เสาไม้ไผ่ที่มีขนาดความยาวประมาณ 2 เมตร ผูกติดไว้

ชาวประมงเริ่มออกไปสูบลบริเวณที่ทำการประมงปลาทะเลนอกในเวลาประมาณ 05.00 น. หลังจากสังเกตเห็นฝูงปลาทะเลนอกแล้วชาวประมงจะวางอวนในรูปก้นหอยโดยเริ่มจากวงล้อมวงใหญ่และค่อย ๆ เล็กลงเรื่อย ๆ หลังจากนั้นอวนจะถูกบีบล้อมให้มีรัศมีแคบลง ปลาทะเลนอกจะติดอยู่ภายในวงล้อมนั้นชาวประมงจึงจะทำการกู้อวนเพื่อทำการปลดปลาขึ้นมา เครื่องมือประมงประเภทนี้สามารถทำการประมงได้ตลอดปี ยกเว้นในช่วงฤดูที่มีคลื่นลมแรง เนื่องจากปลาทะเลนอกชอบที่จะอาศัยบริเวณสถานที่ที่มีลักษณะพื้นดินเป็นโคลนเลน ที่มีความลึกของน้ำประมาณ 0.5 เมตร โดยเฉพาะตามแนวของตลิ่ง ดังนั้นจึงพบว่าชาวประมงอวนล้อมปลาทะเลนอกนิยมทำการประมงบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และปากแม่น้ำปัตตานี

อวนปู (Crab gill net)

ประมงอวนปูหรือ “ปูกะกือแค” จัดอยู่ในกลุ่มเครื่องมือประมงประเภทอวนจม โดยอวนจะถูกวางบริเวณพื้นน้ำมีตมหรือทุ่นจมหรือวัตถุที่หนักพอที่จะทำให้อวนจมอยู่ในระดับที่แน่นอน ลักษณะของเครื่องมือประมงอวนปูจะสร้างจากเชือกอวนเอ็นที่มีขนาดตาอวน 8 ซม. ประกอบเป็นผืนอวน ความยาวของอวนแต่ละผืนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวประมงในแต่ละพื้นที่ จากการสำรวจพบว่า ชาวประมงบ้านนุคี จะใช้อวนที่มีความยาวประมาณ 35 เมตร ในขณะที่ชาวประมงบ้านคาโตะจะใช้อวนที่มีความยาวประมาณ 50-60 เมตรต่อผืน ขนาดความกว้างของหน้าอวนหรือความลึกของอวนประมาณ 25 คาอวนหรือประมาณ 120-150 ซม. ซึ่งถือว่าเป็นอวนที่มีความลึกไม่มากนัก เนื่องจากเป็นการออกแบบโดยคำนึงถึงลักษณะนิสัยของปูที่นิยมขุดรูที่อาศัยบริเวณพื้นท้องน้ำมากกว่าที่จะลอยขึ้นมาหนีสัตว์น้ำคั้งเช่นสัตว์น้ำประเภทปลา โดยทั่วไปแล้วอวนชนิดนี้จะใช้กับเรือประมงขนาดเล็กที่มีความยาวประมาณ 5-6 เมตร ในเรือ 1 ลำ จะบรรทุกอวนประมาณ 20-25 ผืน โดยชาวประมงจะทำการประกอบอวนออกมาเป็น 6 หัว หัวละ 4-5 ผืน เพื่อความสะดวกต่อการวางอวน อวนชนิดนี้จะใช้ทุ่นลอยติดประกอบติดที่ด้านบนของอวนโดยมีระยะห่างประมาณ 50 ซม. และทุ่นจมขนาดเล็กที่มีด้านข้างของอวน เพื่อถ่วงอวนให้จมลง ชาวประมงจะออกไปทำการวางอวนในช่วงเวลาประมาณ 10.00 - 13.00 น. ทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะของกระแสน้ำและกระแสนลม โดยจะเริ่มวางอวนโดยปักหลักเข้ากับบริเวณนั้นหรือปลั๊ตทุ่นจมและทุ่นลอยสัญญาณลงในน้ำก่อนที่จะวางอวนลงไป จนวันรุ่งขึ้นชาวประมงจะออกจากท่าเรืออีกครั้งหนึ่งเพื่อไปกู้อวนและนำกลับไปสูบลบ้าน เพื่อทำการปลดปูและสัตว์น้ำอื่น ๆ ที่ติดอวนต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้จะมีการใช้แรงงานที่เป็นแม่บ้าน ลูกหลาน หรือเพื่อนฝูงของชาวประมงมาทำการปลดปูต่อไป

การทำประมงอวนจมนสามารถกระทำได้ตลอดปี อย่างไรก็ตามพบว่า ปูที่จับได้ในช่วงข้างขึ้นจะมีเนื้อตัวคอมซึ่งตรงกันข้ามกับปูที่จับได้ในช่วงข้างแรมหรือเดือนมืด ซึ่งปูจะมีเนื้อแน่นและบางครั้งมีไข่เต็มท้อง ชาวประมงพบว่าฤดูที่สามารถจับปูมีมากที่สุดคือ ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ในขณะที่เมื่อถึงฤดูลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ช่วงเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม ชาวประมงเริ่มที่จะจับได้พวกปูดำ การทำประมงอวนจมน จะได้ผลดีที่สุดในเดือนธันวาคม การในบริเวณพื้นดินที่มีลักษณะเป็นดินปนทรายหรือปนเปลือกหอยชนิดต่าง ๆ บริเวณที่มีการทำการประมงในรอบอ่าวปิดคานีมากที่สุดคือ บริเวณปลายแหลมคางี ซึ่งเป็นบริเวณที่นิยมทำการประมงโดยชาวประมงบ้านบูตี ชาวประมงบ้านคาโตะจะออกไปทำการประมงบริเวณอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนั้นอีกด้วย เช่น คะโล๊ะบาซอ, คะโล๊ะบานา ช้าง 1, 2, 3 และบริเวณปากอ่าว

อวนลอยปลากูเร (Threadfin drift gill net)

อวนลอยปลากูเรหรือ “ปูกะอิกแกชลาเง” เป็นเครื่องมือประมงประเภทอวนลอยอีกชนิดหนึ่ง การทำประมงจะขึ้นอยู่กับกระแสน้ำและทิศทางของลม โดยจะเป็นเครื่องมือประมงประเภทเคลื่อนที่ช้า ๆ ตามกระแสน้ำและปลาจะเข้ามาติดบริเวณเนื้ออวน อวนลอยปลากูเรทำมาจากเอ็น โดยทั่วไปแล้วอวนหนึ่งหัวจะประกอบด้วยอวนคืนเล็ก ๆ ที่ยาวประมาณเส้นตะ 20-25 เมตร จำนวน 12 เส้น และมีความลึกของอวนประมาณ 3-4 เมตร โดยทั่วไปแล้วเรือดำหนึ่งที่มีขนาดความยาวประมาณ 6-7 เมตร และเครื่องยนต์ขนาด 5, 8 และ 11 แรงม้า จะมีอวนลอยปลากูเร 1-2 หัว และมีลูกเรือประมาณ 2-3 คน บริเวณคร่าวบนและคร่าวล่างของอวนจะติดหุ่นลอยและหุ่นจมนเพื่อให้อวนสามารถอยู่ในแนวคั้งเมื่อมีการทำการประมง ชาวประมงจะออกจากฝั่งในเวลาประมาณ 05.00 น. เพื่อให้ถึงบริเวณที่พบว่ามีปลากูเรอาศัยอยู่ โดยเฉพาะตามแนวตลิ่ง อวนจะถูกวางลงน้ำโดยส่วนของธงสัญญาณลักษณะของอวนจะถูกปล่อยลงก่อน และหันหน้าเรือให้ตั้งฉากกับแนวชายฝั่งเพื่อวางอวนให้หมดก่อนที่จะปล่อยธงสัญญาณอีกปลายข้างหนึ่งของอวน หลังจากนั้นอวนจะลอยตามกระแสน้ำไปช้าๆ โดยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเร็วของกระแสน้ำและกระแสนลม ก่อนที่จะทำการสู้อวนเพื่อเก็บปลาที่จับได้ก่อนที่จะหาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับการทำประมงครั้งต่อไป

โดยทั่วไปแล้วอวนปลากูเรจะสามารถใช้ทำการประมงได้ในช่วงที่มีกระแสน้ำแรงพอสมควร ซึ่งพบว่าในช่วงที่มีน้ำนิ่งชาวประมงจะไม่นิยมออกไปทำการวางอวน นอกจากนั้นแล้วความขุ่นของน้ำก็มีผลต่อการประมงด้วย พบว่า ในช่วงที่มีน้ำขุ่นซึ่งอาจเกิดจากกระแสน้ำ

และการมีคลื่นลมแรง จะสามารถจับปลาที่เราได้มากกว่าช่วงน้ำใส อีกทั้งในช่วงที่มีพระจันทร์เต็มดวงหรือช่วงที่พระจันทร์สว่างจะทำการประมงได้ดีกว่าช่วงเดือนมืด ปกติแล้วการประมงอวนลอยปลาทูเราจะทำกันในช่วงเดือนตุลาคม-มีนาคม ในวันที่ทะเลมีคลื่นลมพอสมควรแต่ยังสามารถออกไปทำการประมงได้อยู่ อวนลอยปลาทูเราจะสามารถทำได้ทั่วไปทุกลักษณะของพื้นดิน แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ปลาทูเราจะอาศัยอยู่ชุกชุมตามบริเวณแนวคลื่น ที่มีความลึกของน้ำประมาณ 4-10 เมตร

เบ็ดมือและเบ็ดราวปลาอินทรี (Hooks and Long line)

เบ็ดตกหรือเบ็ดมือและเบ็ดราวหรือ “ตาลีกาอ” และ “ราวอแกคือจิริ” เป็นหนึ่งในเครื่องมือการจับสัตว์น้ำที่มีรูปแบบอย่างง่าย ทำการสร้างและประกอบขึ้นมาเป็นเครื่องมือได้ไม่ยาก มีอายุการใช้งานค่อนข้างนาน เบ็ดตกและเบ็ดราวไม่จำเป็นต้องใช้เนื้ออวน ดังนั้นจึงสามารถดำเนินการจัดสร้างเครื่องมือชนิดอย่างสะดวกและรวมถึงการมีข้อจำกัดในการทำประมงในเรื่องของพื้นที่น้อย จึงสามารถที่จะจัดวางเบ็ดราวที่บริเวณใดก็ได้ที่มีปลาอาศัยชุกชุม เบ็ดตกและเบ็ดราวปลาอินทรีจัดว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้เพื่อล่าสำหรับการจับปลา โดยเหยื่อล่อที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นพวกกลุ่มปลาหลังเขียว ลักษณะเบ็ดตกปลาอินทรีจะมีลักษณะอย่างง่าย คือ ประกอบด้วยสายเอ็น และตาเบ็ด ในขณะที่เบ็ดราวปลาอินทรีจะประกอบด้วยเบ็ดหลาย ๆ อันผูกประกอบติดกับเชือกหลัก โดยเบ็ดแต่ละอันจะทำการผูกติดกับเชือกอื่น ก่อนที่จะนำไปผูกกับเชือกหลัก โดยปกติสำหรับเบ็ดราวปลาอินทรีชาวประมงประกอบเบ็ดกันหัว ๆ ละประมาณ 100 ตาเบ็ด และในเรือแต่ละลำจะมีเครื่องมือเบ็ดราวประมาณ 2 หัว ระยะห่างระหว่างตาเบ็ดจะยาวประมาณ 6 เมตร

ชาวประมงจะเริ่มออกไปทำการประมงตั้งแต่เวลาประมาณ 05.00 น. เพื่อที่จะทำการวางเบ็ดราว โดยเฉพาะบริเวณแหล่งปะการังเทียม หน้าบ้านบุติ ชาวประมงจะทำการวางเบ็ดราวโดยการที่เกี่ยวเหยื่อที่ได้เตรียมไว้มาจากบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปลาหลังเขียวและปลาทู เข้ากับตัวเบ็ดก่อนที่จะปล่อยตาเบ็ดลงสู่ทะเลอย่างรวดเร็ว เมื่อทำการวางเสร็จเรียบร้อยแล้ว เบ็ดราวจะถูกทำการกู้ขึ้นมาภายหลังจากนั้นประมาณ 1-2 ชั่วโมง เพื่อปลดปลาที่ติดตาเบ็ดออก และเกี่ยวเหยื่อสำหรับตาเบ็ดที่เหลือหามาให้เต็มแล้วทำการวางใหม่ ในขณะที่เบ็ดตกปลาอินทรีนั้นชาวประมงจะมีวิธีการทำประมงสองวิธีด้วยกัน คือ การใช้เหยื่อเทียมและการใช้เหยื่อจริง การประมงเบ็ดราวปลาอินทรีสามารถทำได้ตลอดปี ยกเว้นฤดูมรสุม แต่อย่างไรก็

คามฤดูที่พบว่าสามารถทำการจับปลาได้มากที่สุดคือ ช่วงระหว่างเดือนมีนาคม-ตุลาคม ส่วนใหญ่ปลาอินทรีชนิดนี้จะมีจะอาศัยอยู่บริเวณพื้นดินทรายปนโคลน และบริเวณตามแนวปะการัง พบว่าการประมงโดยใช้เครื่องมือประเภทนี้ จะเกิดขึ้นในบริเวณปะการังเทียม หน้าบ้านนุติ และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมีความลึกของน้ำประมาณ 5-10 เมตร

เบ็ดราวปลาตุกทะเล (Catfish long line)

เบ็ดราวปลาตุกทะเลหรือ "ราวอิมเกซิมิแล" เป็นลักษณะเครื่องมือเบ็ดราวอีกประเภทหนึ่งที่มีการประดุดัดเอาเบ็ดตกปลาหลาย ๆ ตัวบิด มาประกอบกันเป็นเบ็ดราว และทำการดัดแปลงออกแบบเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของปลาตุกทะเล ในการทำการประมงปลาตุกทะเลจะมีการนำเอาเหยื่อมาแขวนที่ตมเบ็ดเพื่อทำการล่อปลาตุกทะเล เบ็ดราวปลาตุกทะเลทำโดยการนำเอาเบ็ดหลาย ๆ มาทำการผูกติดกับเชือกหรือเอ็นก่อนที่จะนำไปผูกติดกับสายเชือกหลัก โดยทั่วไปแล้วเรือ 1 ลำ จะมีเครื่องมือเบ็ดราว 2-3 หัว โดยที่เบ็ดราวแต่ละหัวจะประกอบด้วยตาเบ็ดทั้งสิ้น 250 ตา เป็นแนวยาวไปตลอดสายเชือกหลัก ชาวประมงเริ่มที่จะออกไปทำการประมงในเวลาประมาณ 16.00 น. เพื่อทำการวางเบ็ดราวที่ได้ทำการเกี่ยวเหยื่อจากฝั่งมาเรียบร้อยแล้วในบริเวณที่มีปลาตุกทะเลชุกชุม อย่างไรก็ตามเหยื่อที่ใช้สำหรับทำการประมงเบ็ดราวปลาตุกทะเล จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับฤดูกาล ในการวางเบ็ดราวปลาตุกทะเล ชาวประมงจะนำเอาสายเชือกหลักผูกติดเข้ากันกับหลักไม้ที่ปักลงข้างตู้พื้นดินบริเวณที่ทำการประมงโดยจะทำการผูกให้ตุงจากพื้นดินประมาณ 10 เซนติเมตร ชาวประมงจะนำไม้หลักมาปักและนำเอาสายเชือกหลักผูกติดไว้ตลอดทุก ๆ 25 คมเบ็ด เพื่อให้สายเชือกหลักตึงตลอด หลังจากทำการวางเบ็ดราวเสร็จเรียบร้อยแล้วจะนำเรือกลับเข้าฝั่ง ในวันรุ่งขึ้นเวลาประมาณ 03.00 น. ชาวประมงนำเรือออกทะเลอีกครั้งเพื่อผู้เบ็ดราวกลับ ส่วนใหญ่การทำประมงปลาตุกทะเลสามารถทำทั่วตลอดทั้งอ่าวปัตตานี โดยเฉพาะบริเวณที่พื้นดินมีหอยกะพงหรือซากหอยมากสามารถทำการประมงตลอดปี อย่างไรก็ตามพบว่าในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม จะสามารถทำการจับปลาตุกทะเลได้มากที่สุด

อวนปลาดังและปลาทู (Mackerel encircling gill net)

อวนลอบปลาดังปลาทูหรือ "ปุกะอิมเกอิมง" เป็นเครื่องมือประมงประเภทอวนลอบซึ่งมีลักษณะการจับโดยการที่อวนจะถูกวางและลอบตามกระแสน้ำ และปลาจะติดตาอวน

บริเวณช่วงปิดเหงือกเช่นเดียวกับอวนลอยชนิดอื่น ๆ ส่วนใหญ่ ลักษณะของอวนที่แตกต่างจากอวนลอยประเภทอื่น ๆ อวนลอยปลาถึงจะสร้างจากเนื้ออวนอื่น มาทำการประกอปกันเป็นอวนลอยคิดดาปลาวถึง โดยที่อวนแต่ละผืนจะมีความยาวประมาณ 120 เมตร และขนาดความกว้างของหน้าอวนประมาณ 6 เมตร จึงถือได้ว่าเป็นอวนที่มีความลึกพอสมควรเนื่องจากเป็นอวนจับปลากลางน้ำ ด้านบนของอวนจะประกอปกด้วยทุ่นลอยและตะกั่วเล็ก ๆ ถ่วงสำหรับด้านล่างของตัวอวน โดยที่เรือแต่ละลำจะใช้อวนประมาณ 16-20 ผืน โดยในการทำการประมงจะวางอวนโดยแบ่งเป็น 2 หัว ๆ ละประมาณ 8-10 ผืน ชาวประมงจะเริ่มวางอวนโดยเป็นแนวยาวขวางกระแสน้ำ ที่ปลายสุดของอวนทั้งสองด้านจะติดธงดำเพื่อเป็นเครื่องหมาย อวนถูกปล่อยให้ลอยตามกระแสน้ำ โดยที่ปลาที่ว่ายน้ำผ่านเนื้ออวนจะติดเข้ากับตาอวน ชาวประมงจะกู้อวนขึ้นมาเพื่อปลดปลาค้าง ๆ ที่ติดอยู่ที่เนื้ออวนก่อนที่จะทำการวางอวนครั้งต่อไป โดยทั่วไปแล้วชาวประมงจะทำการวางอวนประมาณวันละ 1-2 ครั้ง

การประมงอวนลอยปลาลังสามารถทำได้ตลอดปี แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ช่วงฤดูปลายของมรสุมเป็นช่วงที่สามารถจะจับปลาได้มากที่สุด นอกจากนั้นแล้วช่วงฤดูน้ำนิ่งหรือน้ำตาย การทำประมงจะไม่ประสบความสำเร็จมากนักเนื่องจากอวนจะหยุดนิ่งอยู่กับที่ การทำการประมงด้วยเครื่องมือชนิดนี้สามารถทำได้ในทุกลักษณะของพื้นดิน อย่างไรก็ตามพบว่าบริเวณที่ชาวประมงนิยมทำการประมงมากที่สุดคือ บริเวณปลายแหลมคาบิจอนนอก บริเวณแนวปะการัง และซั้งเก่า ซึ่งจะมีความลึกของน้ำตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป

ฝือกประกอปกั้ง (Bush pile for encircling bamboo screen)

ฝือกประกอปกั้งหรือ “คีมมือแร” ในภาษาท้องถิ่น เป็นหนึ่งในเครื่องมือประมงประเภทประจำที่ โดยใช้ลักษณะนิสัยการรวมฝูงของปลาบริเวณมินนิเวศน์ (Fish Aggregating Devices) มาประยุกต์ใช้กับฝือก หรือ “บือทะ” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ออกแบบโดยการประชิดมาจากอวนล้อมและโพงทางรวมกัน คือมือแรจะเป็นเครื่องมือประมงที่มีองค์ประกอปกต่าง ๆ 3 ส่วนคือ

1. มินนิเวศน์ (จั้ง) เป็นการนำเศษไม้หรือโครงไม้ต่าง ๆ มากองรวมกันบริเวณใดบริเวณหนึ่งของที่ทำการประมง โดยที่ในการจัดทำมินนิเวศน์นี้ ชาวประมงจะเริ่มค้นโดยการปักเสาไม้แสมขนาดปานกลาง มาทำการปักเป็นวงกลมก่อนที่จะนำเอากิ่งก้านและใบไม้มาสมรวมกันภายในวงที่สร้างโดยไม้แสมให้เต็ม แล้วปล่อยไว้เป็นเวลาประมาณ 20-30 วัน เมื่อ

สังเกตเห็นว่ามิผีเรียงมาเกาะ ชาวประมงจึงนำเอาบือตะ ไปล้อมมินนิเวศน์นั้น เสนอไม้ต่าง ๆ จะถูกเป่าขึ้นประมาณ 3 เดือนต่อครั้ง เนื่องจากไม้หมักความเปรี๊ยสำหรับทำการถล่มปลาแล้ว

2. เมื่อกหรือบือตะ เป็นเครื่องมือสำหรับทำการล้อมมินนิเวศน์ที่พร้อมสำหรับทำการประมงแล้ว บือตะทำมาจากการเอาไม้ไผ่ยาวประมาณ 120 ซม. มาทำการเหลาให้มีขนาดเล็ก แล้วทำการสานเรียงกันให้มีความยาวประมาณ 7 เมตร โดยใช้เสาไม้มีขนาดใหญ่มาทำการติดตั้งในทุก ๆ 1 เมตร เป็นจำนวน 6-7 ต้น สำหรับใช้เป็นหลักปักในขณะที่ทำการประมง

3. สวิงตักปลา

ชาวประมงจะหาบริเวณที่ทำการประมงบริเวณใกล้ชายฝั่ง เนื่องจากไม่สามารถทำการประมงบริเวณน้ำลึกโดยใช้เครื่องมือประเภทนี้ได้ หลังจากทำการวางมินนิเวศน์หรือซั้งได้ประมาณ 20-30 วัน หลังจากนั้นจะเริ่มตัดสินใจว่าเมื่อไรจึงจะออกไปทำการกู้ซั้ง โดยทั่วไปแล้วเรือประมงหนึ่ง ๆ จะมีซั้งในครอบครองที่วางอยู่ในแหล่งประมงประมาณ 20-30 อัน โดยจะมีการสลับเปลี่ยนกันกู้ โดยใช้เรือขนาดเล็กที่มีกำลังแรงม้าของเครื่องยนต์เรือประมาณ 6 แรงม้า ใช้เมื่อกหรือบือตะวางปักเป็นวงกว้างเพื่อทำการล้อมซั้งก่อนที่จะทำการล้อมเมื่อกบือตะให้เป็นวงแคบลงเรื่อย ๆ และวงรัศมีของบือตะจะแคบลงจนเหลือเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 เมตร หลังจากนั้นชาวประมงจะเริ่มทำการตักปลาและสัตว์น้ำต่าง ๆ ที่อยู่ภายในบือตะจนหมดก่อนที่จะทำการปักหลักไม้และวางเศษกิ่งไม้ในซั้งนั้น สำหรับการเก็บเกี่ยวครั้งต่อไป โดยทั่วไปแล้วเครื่องมือประเภทนี้สามารถทำการประมงได้ตลอดปี ยกเว้นฤดูมรสุม ซึ่งชาวประมงเรียกว่า ฤดูปิดซั้ง อย่างไรก็ตามพบว่า ช่วงฤดูฝนก่อนฤดูมรสุมจะเป็นช่วงที่สามารถทำการประมงได้ดีที่สุด เนื่องจากการปฏิบัติการในการทำประมงจะใช้คนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นบริเวณที่ใช้จะเป็นบริเวณแหล่งน้ำตื้น ๆ ที่มีความลึกประมาณ 1 เมตร ลักษณะพื้นดินเป็นดินโคลนตามบริเวณชายฝั่ง เช่น หน้าหมู่บ้านบางปลาหมอ และหน้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

เมื่อกวัง (Bamboo screen block trap)

เมื่อกวังหรือ “บือตะ” เป็นเครื่องมือที่ทำขึ้นมาใช้งานเฉพาะที่หมู่บ้านโต๊ะโกม ตำบลบางปู อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยพบว่า เป็นวิธีการทำประมงที่ชาวประมงในปัจจุบันได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาเป็นระยะเวลานาน เมื่อกวังจัดอยู่ในกลุ่มเครื่องมือประมงประเภทประจำที่ ได้รับการออกแบบสำหรับจับสัตว์น้ำที่มีการเคลื่อนที่ในแนวของการขึ้นลงของน้ำ

สามารถใช้ทำการประมงได้ในทุกฤดูกาล เรือประมงที่ใช้จะเป็นเรือหางยาว หรือเรือกมและขนาดความยาวประมาณ 7-12 เมตร และจะบรรทุก “เผือก” ได้ประมาณ 50 ตัน เผือกหรือ “บือตะ” เป็นเครื่องมือที่ทำจากซี่ไม้ไผ่ และนำมาสานคั่นกันเป็นผืนยาว ด้วยเชือกในท่อนหรือพลาสติก แผงไม้ไผ่จะมีความสูงอยู่ 2 ขนาดด้วยกัน คือ ความสูงประมาณ 1.5-2 เมตร สำหรับใช้เป็นกำแพงชั้นแรกในการวางเผือกหรือ และขนาดความสูง 3-4 เมตร สำหรับใช้เป็นกำแพงชั้นในของเผือกหรือที่วางติดอยู่กับสวิงที่ใช้รองรับสัตว์น้ำที่เข้ามาติดในเผือกหรืออีกชั้นหนึ่ง

ลักษณะของการทำประมงด้วยเครื่องมือประมงชนิดนี้จะเป็นไปในลักษณะออกไปทำการวางเผือกหรือแล้วกลับเข้ามาฝั่งก่อนออกไปทำการกูเผือกหรือ อีกครั้งในวันรุ่งขึ้น ชาวประมงส่วนใหญ่จะออกไปวางเผือกในเวลาประมาณ 16.00 น. และออกไปกูเผือกอีกครั้งในตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น การวางเผือกหรือ 1 หัวนั้นจะต้องใช้แผงไม้ไผ่จำนวน 50 ตัน ตำแหน่งและทิศทางของการวางนั้นชาวประมงจะพิจารณาถึงทิศทางของกระแสน้ำเป็นสิ่งสำคัญ โดยจะต้องวางตามแนวของกระแสน้ำ โดยที่ในการวางเผือกแต่ละครั้งจะต้องวางให้แนวแผงไม้ไผ่ชั้นแรกสูงกว่าผิวน้ำไม่น้อยกว่า 50 เมตร และแนวแผงไม้ไผ่ชั้นในควรจะสูงกว่าระดับผิวน้ำไม่น้อยกว่า 75 ซม. ชาวประมงจะทำการประมงด้วยเครื่องมือชนิดนี้โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 1 ครั้ง ส่วนการกูนั้นจะใช้วิธีการหมุนแผงไม้ไผ่ให้มีพื้นที่แคบลง โดยเริ่มจากแนวแผงไม้ไผ่ชั้นนอกก่อน แล้วตามด้วยแผงไม้ไผ่ชั้นใน เพื่อไล่ปลาและสัตว์น้ำที่ติดในเผือกให้ไปอยู่ที่กันของแผงไม้ไผ่ซึ่งมีสวิงรองรับอยู่อีกชั้นหนึ่งสำหรับเก็บปลาและสัตว์น้ำที่เข้ามาติด เผือกหรือสามารถใช้ทำประมงได้ตลอดทั้งปี เครื่องมือประเภทนี้ส่วนใหญ่จะใช้ทำการประมงในบริเวณกันอ่าวปัตตานี ปากแม่น้ำยะหริ่ง และบริเวณใกล้เคียง ๆ กับป่าชายเลน เนื่องจากบริเวณดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นโคลนเลนสามารถที่จะปักหลักไม้เพื่อใช้เป็นที่ยางแผงไม้ไผ่ได้ อีกทั้งยังมีระดับความลึกของน้ำทะเลไม่มากนัก และบริเวณดังกล่าวมีกระแสน้ำจากแม่น้ำยะหริ่งไหลอยู่ตลอดเวลา อนึ่ง เผือกที่ใช้ในการลิดปลากับชนิดที่ใช้ในการดักกุ้ง นั้นจะมีบริเวณการทำประมงที่แตกต่างกัน คือ โคยที่เผือกหรือสำหรับวางลิดปลานั้นชาวประมงจะออกไปวางเฉพาะในอ่าว ส่วนเผือกหรือที่ใช้สำหรับจับกุ้งนั้นชาวประมงจะวางบริเวณป่าโกงกาง และในปากแม่น้ำยะหริ่งเป็นส่วนใหญ่

อวนลอยปลาหลังเขียว (Sardine drift gill net)

อวนลอยปลาหลังเขียวหรือ “ญาริง” เป็นเครื่องมือประมงที่สามารถใช้ได้ในทุกฤดูกาล อวนลอยปลาหลังเขียวได้รับการออกแบบขึ้นสำหรับใช้จับปลาหลังเขียวโดยเฉพาะ เรือประมง

ที่ไว้เป็นเรือหางยาวหรือเรือกษณะ ที่มีขนาดความยาวประมาณ 6-8 เมตร อวนลอบปลา หลังเขี้ยวมีความยาวของอวนสิ้นละประมาณ 30 เมตร ทำด้วยไนลอนสีเขียว ขนาดเล็ก มีความอ่อนนุ่มค่อนข้างมาก บริเวณคร่าวบนและคร่าวล่างของอวนจะประกอบด้วยทุ่นลอยและทุ่นจม ผูกติดอยู่ ชาวประมงจะบรรทุกอวนไปล่าละประมาณ 15 ฟันต่อการออกไปวางอวนหนึ่งครั้ง โดยที่ระยะเวลาในการวางอวนไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ ส่วนมากจะออกไปวางอวนในตอนเช้าตรู่แล้วกู้อวนในตอนเที่ยง

อวนลอบปลาหลังเขี้ยวสามารถใช้ได้เกือบทุกฤดูกาล อย่างไรก็ตามอิทธิพลของดวงจันทร์มีผลต่อการล่าประมงเป็นอย่างมาก คือ ชาวประมงมักจะออกไปวางอวนในตอนกลางคืน ในช่วงคืนเดือนมืด แต่หากเป็นช่วงที่เดือนสว่างชาวประมงจะเปลี่ยนมาออกไปวางอวนในตอนเช้าตรู่แทน ช่วงฤดูที่ได้ผลผลิตมากที่สุดได้แก่ ในช่วงหลังฤดูมรสุม คือ เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ส่วนใหญ่จะทำการประมงในบริเวณอ่าวปัตตานี และบริเวณอ่าวไทยในบริเวณใกล้ ๆ ชายฝั่ง โคนแก่ หน้าหมู่บ้านบางตาเว หน้าปะนา เป็นต้น ลักษณะพื้นที่ของทะเลบริเวณที่จะวางอวนต้องมีลักษณะเป็นทราย ความลึกเฉลี่ยของทะเลในบริเวณที่วางอวนประมาณ 3-5 เมตร

ชอหอยหวาน (Bablonia trap)

ชอหอยหวานหรือหอยซีตึ้งหรือ "บีโตะ" นับว่าเป็นเครื่องมือประมงชนิดใหม่ที่มีการใช้โดยชาวประมงในอ่าวปัตตานี โดยมีการลอกเลียนแบบการใช้จากชาวประมงในภาคตะวันออก ในการออกแบบเครื่องมือชนิดนี้จะอาศัยหลักการเดียวกับไซนัง โดยการนำเอาหอยชอมาต่อหอยหวานเพื่อให้เข้ามติดกับและไม่สามารถที่จะไต่ออกจากหอยได้เครื่องมือชนิดนี้พบว่าจะมีการใช้อย่างแพร่หลายที่หมู่บ้านแหลมมก ชอหอยหวานหรือบีโตะเป็นเครื่องมือที่มีลักษณะคล้ายกับคัก เพื่อต่อหอยหวานให้ลงไปติดข้างในโดยการใส่เหยื่อล่อ โดยนำเอาโครงเหล็กรูปสี่เหลี่ยมขนาด 12x12 นิ้ว มาทำการขึงล้อมด้วยอวน 1.5 นิ้ว มาทำการล้อมรอบบริเวณโครงเหล็กโดยเว้นช่องบนสุดไว้เพื่อเป็นส่วนปากของล่อสำหรับเป็นทางที่หอยจะลงเข้าไปในชอ ด้วยจะผูกติดเข้ากับเชือกคร่าวสำหรับติดทุ่นลอยเพื่อแสดงถึงบริเวณที่วางชอเมื่อต้องการล่าประมง โดยทั่วไปแล้วเรือประมงหนึ่งๆจะประกอบด้วยชอจำนวนประมาณ 200 ลูก

ชาวประมงจะเริ่มทำการวางชอในช่วงเวลาตอนเย็นโดยใช้สัตว์น้ำที่มีเนื้อค่อนข้างเหนียว เช่น ปลากระเบน และปลาตาโต มนเป็นเหยื่อสำหรับการล่อหอย โดยทำการผูกไว้ภายในตัวชอ ชอแต่ละลูกจะถูกวางแยกจากกันโดยมีทุ่นลอยแสดงตำแหน่งที่ทำการวางเพื่อความ

สะดวกในการกู้ยืม จนถึงเวลาช่วงเช้าชาวประมงจะเริ่มทำการกู้ยืม หอยที่จับได้จะถูกปลดออก ก่อนที่หอยจะถูกวางลงสู่แหล่งน้ำอีกครั้งเพื่อทำการกู้ในวันรุ่งขึ้น โดยปกติแล้วการทำประมง ด้วยเครื่องมือประเภทนี้จะนิยมทำกันในฤดูที่น้ำไม่ไหลเชี่ยว คือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือน มิถุนายน โดยที่ในเดือนมีนาคมจะเป็นช่วงที่มีปริมาณการจับหอยหวานมากที่สุด หอยคัลหอย หวานเป็นเครื่องมือประมงนิยมใช้สำหรับพื้นที่บริเวณชายฝั่งที่มีลักษณะพื้นดินเป็นดินทราย หรือดินโคลนปนทรายและมีระดับความลึกของน้ำประมาณ 3-4 เมตร ในบริเวณอ่าวปัดดาณี พบว่า บริเวณปลายแหลมคางี ไปจนถึงบริเวณหน้าหมู่บ้านต้นทองปาร์

แห (Common cast net)

แหหรือ “อูทอ” (Cast net) เป็นเครื่องมือประมงชนิดหนึ่งที่ใช้งานกันในเกือบทุกหมู่บ้านรอบอ่าวปัดดาณี โดยเป็นเครื่องมือเสริมในหลายครัวเรือนประมง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่มี ราคาคงและสามารถทำการประมงในทุกลักษณะพื้นที่ โดยทั่วไปแล้วแหมีตัวประกอบอยู่ 3 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่เป็นเนื้ออวนมีลักษณะคล้ายมุ้งตามหลักขลุ่ยทรงกระบอก โดยที่ บริเวณด้านปลายสุดของอวนส่วนต่างจะมีลักษณะของเส้นรอบวงที่กว้างที่สุดในขณะที่บริเวณ ส่วนบนจะตีบแหลมจนมีรัศมีเท่ากับศูนย์ ส่วนที่เป็นโซ่สำหรับเป็นห่วงจะอยู่ในบริเวณทาง ด้านปลายต่างสุดของอวน โดยจะผูกเรียงเป็นแนวตามรัศมีของเนื้ออวนและจะมีการผูกอวนเพื่อ ทำเป็นลักษณะคล้ายตุ้มเล็ก ๆ อยู่โดยรอบ และส่วนสุดท้ายของแห คือ เชือกสำหรับผูกไว้ บริเวณปลายบนสุดของอวน เพื่อทำหน้าที่ในการชักดึงแห ลักษณะแหที่สำรวจพบในบริเวณ อ่าวปัดดาณีมีทั้งแหที่ทำมาจากเนื้ออวน melon และเอ็น เนื่องจากแหเป็นเครื่องมือประมงที่ไม่มี ความทนกับซับซันมากนัก ดังนั้นชาวประมงเพียงแต่นำแหติดตัวไปยังบริเวณที่มีสัตว์น้ำชุกชุม ก่อนที่จะทำการเหวี่ยงแหลงไปเพื่อครอบลงในบริเวณที่ต้องการ หลังจากนั้นแหจะถูกดึงขึ้นมา เพื่อทำการปลดสัตว์น้ำที่จับได้ อย่างไรก็ตามในกรณีการจับปลากระบอกชาวประมงส่วนใหญ่ จะสังเกตปลุกปลาก่อนที่จะทำการเหวี่ยงแหแต่ละครั้ง โดยที่แต่ละครั้งของการเหวี่ยงแหจะใช้ เวลาประมาณ 2-5 นาทีเท่านั้น เครื่องมือประมงประเภทนี้สามารถใช้ได้ในทุกฤดูกาล และยังสามารถทำได้ตลอดทั้งวันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพอใจของชาวประมง แหสามารถทำการประมง ได้ในทุพื้นที่และลักษณะพื้นดิน ยกเว้นในบริเวณที่มีเศษไม้หรือเศษวัสดุอื่น ๆ มาก เนื่องจาก อาจทำให้แหได้รับความเสียหายได้